

1868 januar

AFSENDER

Carl Jacobsen

MODTAGER

J. C. Jacobsen

FAKTA

Type:
Brev

Sprog:
Dansk

Afsendersted:
Wien

Arkivplacering:
u. eget FA-nr, æske F 3,2.pdf

Emneord:
Rejsebrev, bryggeriindretning,
bryggeriteknologi, industriel
arkæologi, rejsebreve

DOKUMENTINDHOLD

CJ skriver hjem om nogle maltprøver, han har sendt fra Wien.
Brev 2 af 2 udaterede breve fra januar 1868.

TRANSSKRIFTION

Kjære Fader

Kassen med blikdåserne ere afsted. De ere mærkede med navne der ere ridsede på siderne.

N. 1. Malet malt. Valserne på møllen have lige hastighed.

N. 2. Malt taget på køllen og bragt varmt i dåsen. Det er så godt som malet pleier at være og kan betragts som et mønster på gjennemsnitts kvaliteter.

N. 3. Malt af det bedste byg, (Haavelbygget) det er taget i maltmagasinet men var endnu varmt fra Køllen.

N. 4. Byg ikke rensed. pt kvalitet. det skulde være reent Havaalbyg (møbric??) men synes at være lidt blandet. 74 Wien.. pr. Metzen)

N. 5 samme rensed og passeret over Diviseur.

N. 6. Malt taget over møllen det har o. 6 uger og er en typus på den malt blan-

ding man her bruger til sommerøllet.

Jeg beder Dig at gjemme prøverne i hermetisk lukkede glas, da det vil interessere mig hvis jeg engang kommer i mit hjem at see dem og undersøge dem. Da det mulig og vil interessere Dig selv at see dem en anden gang beder jeg Dig ikke at lade dem ligge fremme på papir efter at Du har seet dem for at at fugtigheden ikke skal forandre deres character mere end nødvendigt. Også vilde jeg gjerne have dåserne tilbage med de prøver du lovede mig. Jeg har snart seet hvad der er at see i Kjeldrene men jeg har endnu ikke redigeret mine optegnelser derom. I denne tid beskæftige vi os især med at optegne og undersøge de forskjellige constructioner. Heiseværker, Køller, Kjældre Maltkjeldre, Maltkasser, Hængeværker o.s.v. o.s.v. det tager en svær tids. 3meget fine tegninger af maltkælderne i Kl. Schwechats. 4Maltkjeldrene i Kl. Schwechat ere byggede til forskjellige tider og have derfor tildeels en forskjellig construction. af de 30 Pladser ere de 24 underjordiske og tildeels byggede efter det system som den medfølgende plan viser.Hver Maltplads bestæe af en halv cirkelformet tøndehvælving 7,60 Meter bred, 3.80 Meter høi og omtrent 9 gange så lang som bred. (Det er altså et colossalt rum der rummer 3 stykker malt

eller rettere hvis maltstykke er deelt i 3 dele der hver har sin egen Maltgjører, men som altid følges ad. Som figuren udviser er der ikke blot et dobbelt lufttræksystem 1.) nedadgående strøm; 2.) opadgående strøm, som kunne lukkes efter behag men alle kjældere ere tillige indbyrdes forbundne med krydshvælvinger for begge ender. Iligemåde tjene kølelrne. N. 2 til en forbindelse mellem de enkelte kjældre. Der er derfor også en stadig luftstrøm i Kjældrene der regelmæssig fordeler sig over alle stykker i alle pladser. Når en plads er tom eller når et stykke skal udluftes åbnes de øverste træk og den kolde og friske luft falder ned som en strøm. Der passerer da gennem den vedkommende Plads og udmunder under krydshvælvingen fra begge ender, hvor fra den regelmæssig fordeler sig i de andre pladser og fornyer deres luft. Luften har altså den dobbelste Nyttelvirkning at tjene til afkøling og forfriskning af den enkelte plads og dernæst virke svagt men jævnt på alle de andre. Man giver maltet frisk luft efter den største målestok når et stykke kastes åbnes i reglen alle hullerne N. 1 i den pågjældende kjælder og kornene kastes 3 3 Meter høit næsten til toppen af hvælvingen. Det er i Maltgjørerens egen interesse at udføre dette godt da maltet ellers fortidligt ..... og han da bliver nødt til at kaste oftere. Overmalten sætter sig hovedsagelig efter soldens beskaffenhed for at bestemme til hvilken time hvert enkelt stykke skal kastes. (Han gjør 3 runder daglig).s. 5

III

Eftergjæringen (det kjendte jeg heller ikke fra Ehrhards) finder også ofte sted og mindre i vinterens hjerte end da jeg kom dertil i efteråret. En følge af denne diagonale skumdannelse er at humleharpixen der jo udskilles i små øer blandes med den gjær der er udskilt i skummet og harpixen ligger da ikke tør ovenpå skummet men er bleven klæbrig af gjæren og karret lugter ubehageligt. Ellers er det jo en liflig lugt når gjæringen er færdig og har gået smukt. Gjæren selv er ikke meget fast som en meget tynd grød, den løber næsten altid med største lethed ud af spundshullet når man skraber den ud. Attenuationen er ringe oftest ikke 50% sjældent mere. Jeg har ikke veiet øllet under gjæringen (det har jeg overhovedet aldriug seet nogen gjøre og jeg

J. C. JACOBSENS ARKIV

CARLSBERGFONDET

vidste ikke at det bliver gjort på Carlsberg). Det er nu rigtignok en dårlig ..., jeg burde have gjort det alligevel. Nu gør jeg det naturligvis hos Sedlmayr.s. 6Herfürten (Hvad hedder det på Dansk?) bruges, kun når der er mangel på gjær da man ikke eynder det. Om efteråret når man begynder at brygge tager man gjæren fra et andet bryggerie, hvor man har brygget hele sommeren. Au pecheur "forbedrer man gjæren førend man brygger gammeløllet ved at brygge et bryg med fiin humle og lidt stærkere vægt. Jeg skal ikke glemme at spørge hvad Seldm gør. Jeg vil nu afskrive et par eksempler som karakteristiske prøver på en gjæring i Schwechat. Nopvember måned. Kjældernes temp 5 gradtegn R Gammeløl (Lager).

68 C.M. Kjære Fader
Kassen med bl. Divisur er
afsted. De er mærkede med numre
der ere ridende på siderne.

N. 1. Malt malt. Valerne på møllen
have lige lægtighed.

N. 2. Malt tojet på køllen og højt
varmt i dønen. Det er så godt som
maltet pleier at være og kan betynde
som et mysterium på jernværkets quali-
teten.

N. 3. Malt af det bedste byg. (Maasbygget).
deter tojet i maltmøllens men var
endaa varmt fra køllen.

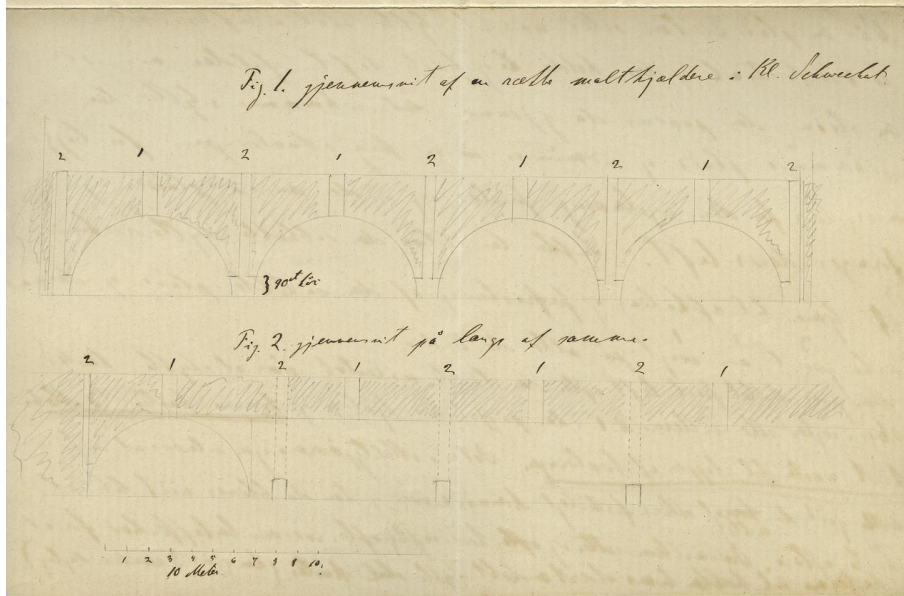
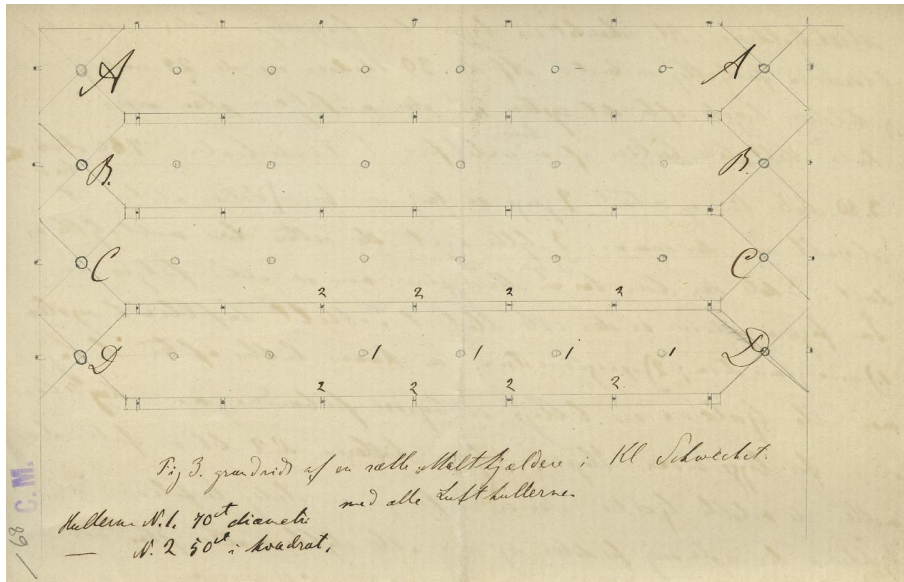
N. 4. Byg ikke reiset, 1te kvalitet. Det skal
de være reent Maasbyg (mältrisk)
men synes at være lidt blandet. 74 W. 28
71. 28 23

N. 5 samme reiset og prøvet over
Divisur.

N. 6. Malt tojet over møllen det har o. 6
uger og en tykke på den malt blan-

Detting man her buyer til Souver-
illet.
Jeg beder Dig at gjeve prøverne i
kennetich lullede glas, da det vil interesse
re mig hvis jeg en gang kommer i nyt hjem
at see den y anderlige den. Da det mulig
y vil interessere Dig selv at see den en
anden gang bede jeg Dig ikke at lade den
ligge fremme på papir efter at Du har
set dem for at fastholde alle skal for-
andre deres character mere end nødven-
digt. Også vil jeg gjerne have de dæren-
ne tilbage med de prøver Du lovede
mig. Jeg har snart set hvad der er
at see i Kjældrene men jeg har endnu ikke
redigret mine optegnelser derover. I deane
tid bestyrelsen er især med at optage y
undersøge de forskjellige constructioner. Heiseværker
Køller. Kjølde. Maltkjælde. Maltkæner. Mølle-
værker o. s. v. o. s. v. Det tager en stor tid

Maltkjældrene i Kl. Skovskat ere byggede til fastgjeltog t. d. og have derfor
tildeelt en fastgjeltog construction. Af de 30 Pladser ere de 24 underjordiske
og tildeelt byggede efter det system som den nedfølgende plan viser.
Hver Maltplads består af en enkeltformet Tindekvalring, 7.60 Meter ^{høje} ~~høje~~
3.80. Meter brede og antant 9 gange så lang som bred. [Det er altså et
colossal rum der rummer 3 stykker malt eller rettere hør malt stykke er
deelt i 3 dele der hver har ^{sin egen} Maltjerner, men som altid følger ad.
Den figur udviser er der ikke blot et dobbelt lufttræk system
1) nedadgående stien; 2) opadgående stien, som kunne lides efter behø-
men alle kjældrene ere tillige indbygdes forbundne med krydsbe-
ringer for begge ender. Nogen-ids fjerne hallerne. N. 2 til en forbindelse
mellem de enkelte kjælder. Der er desuden også en stadig luftstrøm i
Kjældrene der regelmæssig fordeles sig over alle stykker i alle pladser.
Når en plads er tom eller når et stykke skal udluftes således
de øverste træk og den kolde og friske luft. falder ned som
en strøm, da passerer de gennem det nedkomende stykke den
nedkomende plads og indvinder under krydsbebindingerne for begge
ender, hvor fra den regelmæssig fordeles sig i de andre pladser og
forager deres luft. Luftten har altså den dobbelte nytte virkning,
at tjene til afkøling og forfriskning af den enkelte plads og dermed
virke jævnt og snart på alle de andre.
Man joner hvilket frisk luft efter den stiveste målestok, når et stykke koster
såvel i reglen alle hallerne N. 1. i den påpejledede kjælder. og hørens koster 3.00 Meter
højt næste til toppen af kvalringen. Det er i Maltjernerens egen interesse at udføre
dette godt da ~~høret~~ ^{midlet} ellers forholdsvis kummer sig og kan da bliver midt til at
koste oftere. Overaltten retter sig efter hovedreglen efter sødens beredthed for at
hæstene til halve time hvert enkelt stykke skal koster. (Kun jør 3. rumder dag).

188 C.M. III
Eftergæringer (det første jeg kender ikke fra
E. Berendt) finder jeg ofte sted og mindre
i vinterens hjerte end da jeg kom dertil
i efteråret. En følge af denne diajnose
spum dannelse er at sunde hærpiken der
jag indtiller i små ^{øer} ~~øer~~ blandes med
den gær der er indtillt i skummet og hær-
piken ligger da ikke for overflødig skummet
men er bleven klæbet af gæren og harret
lyfter ubekjærligt. Ellers er det jo en liflig
lyst når gæringer er færdig og har gødet
smukt. Gæren selv er ikke meget fast
som en meget tynd gød, den løber næsten altid
med største letted ud af spum dallet når
man skaber den ud.
Attenuationen der ringe oftest ikke 50%
sjældent mere. Jeg har ikke været illet under
gæringer (det har jeg overboudet aldrig set nogen
gjøre og jeg vidste ikke at det bliver gjort på
Carlsberg). Det er nu rigtig nok en dærlig undskyld-
ning, jeg havde bare gjort det altydelig. Nu gjer
jeg det naturligtvis hos Pedersen.

Hersfisker (Hvad bedder det på Dansk?)
bruges ikke, kun når der er mangel på gjer
da man ikke gæder det.

Om efteråret når man begynder at bygge tøj
man gjerer fra et andet byggeri, hvor man
ker bygget hele sommeren.

De første forbedrer man gjerer først
man bygger gammelillet ved at bygge et
bygg med fire humle og 6.54 stærkere vægt.
Jeg skal ikke glemme at spørge hvad Sveden gjer.
Jeg vil nu afskrive et par eksempler som
characteristiske prøver på en gjerling: Schwechat.

November måned. Kjældrens temp $5^{\circ}R$.
Gammelil. (Lager)

Entree den 8. November 1867.

Hersgefisker. $12\frac{1}{2}^{\circ}R$ Kaiser. $5^{\circ}R$.

den 9. November. $5^{\circ}R$ gjerlingen bygget. let lidt stiv.

- 10. N. — $5\frac{1}{2}^{\circ}R$ Skuugaden er halvveis afkølet.

- 11. N. $6^{\circ}R$ Kiøllens ere bevæde regelmæssigt fra sande.
til et bjerg i midten. Sættet overflade er vel ikke
nået sin Deceven men heller ikke glat

- 12. N. Kl. 10 fra. Bjerg afstøjt i midten temmelig krum
ret uden dog et vare nitet sindferret $6\frac{1}{2}^{\circ}R$

Kl. 3 aft. $6\frac{3}{4}^{\circ}R$ Vilde bjerge ikke ganske fint
krusede

på et enkelt sted synkede.
○ 13° Nov. Kl. 2 3° med kist (20°) og fjerdyrt.
○ 14° - Kl. 11. Skummet noget faldet $7\frac{1}{4}$ °R
temperatur regelmæssigt 15° etæter. 8°R.
Den 15° Skummet tabt regelm. faldet 10° $8\frac{1}{2}$ °R
Lørdag d. 16° Kl. 5 6° kist skum $8\frac{1}{2}$ °R.
○ 17° Kl. 5 et skum $8\frac{1}{4}$ °R.
○ 18° Kl. 2. 1° skum, der bliver stående når
man blæser derpå $7\frac{3}{4}$ °R $5\frac{3}{8}$ °R Kasser
gjør i det lille glas. 10. Dage.
Dette er et af de smukkeste exemplar på den varme
gjøring - efteråret. Den antallet Dignitet var
ikke fremtrædende deri, hvilket den var en ijet
den endstages.
Jeg vil nu afskrive et exemplar på en af de stykker
holde gjøringen jeg har set. Da jeg den ikke var i mellem
de har jeg regelmæssigt fulgte har jeg kun oplysninger fra
den dag da jeg blev opmærksom på dens styrke.
Gammelst. (Lager) Est omie $\frac{28}{11}$ 1867.
4°C. 7. mængde 40 Eimer. vej. 19.8. Løse.
1° Decbr. krøller fingeragtig dannede.
2 — — — — — ligeledes.
5 — — — — — krøller på det kiste. 15° $4\frac{3}{4}$ °C
smukt regelmæssigt. faldende på et enkelt punkt.
Denne gjøring er så langsom og hold at krøllene ikke
have sig til bjerge, men kun til et compact fingeragtigt

skum.
6 Decbr. lidt mere falden imod den ene side. $4\frac{1}{2}^{\circ}\text{C}$.
7 Dec - lidt mere falden i mod den ene side dog endnu
små hvide krusede krøller på den anden. højsult
skum. gulbrune pletter $^{\circ}\text{F}$ 5°C . maximum temp. !!!
8 Dec. lidt mere falden ~~4~~ ⁷ (10 et høj) endnu
krusede krøller t.l. den ene side. $4\frac{3}{4}^{\circ}\text{C}$.
9 Dec. } panderes langsomt faldende.
13 Dec. }
14 Dec. aftappet. 5 mm skum der bliver stående når
man blæser. 4°C .
Idet alle glas. smilt gjenensigtigt (nej $^{\circ}$)
dog ikke ret godt brændt (karsic) $^{\circ}$
smagen fortreffelig. $^{\circ}$ v. 9.1 Løng.
 $^{\circ}$ Disse kolde gjeninger der vere mange samtidsge
med denne udmærkede sig ved deres delige
højsulte skum, og det der allers bliver brændt
brunt eller rødbrunt (du veed - på overfloden
af hjermandene eller når det synker ned
som små kugler isellen disse. Både en
nydelig gulbrun farve.
De skal jeg beghener mig af have ^{diameter og}
hvís du byder dig om det kan jeg give dig ^{typhelre som du}
masser af eksempler, når for denne gang ^{af dette aftryk}
nå jeg slutte. En anden gang om typhelre og ^{seer.}
Eders hengivne. Carolus ^{af haldrene.}